

BAHÁJSKY SYSTÉM SPRÁVY

David Sulík

V rámci skúmania rôznych systémov priamej demokracie mi nedá nespomenúť jeden veľmi zaujímavý a originálny systém celosvetovej správy založenej na priamej demokracii, ktorý navrhujú stúpenci bahájskeho spoločenstva. Baháji ustanovili jedinečný systém vlastnej celosvetovej správy, ktorý chráni osobnú slobodu, zaisťuje výsadné práva spoločenstva ako celku a podporuje jedinečnú rovnováhu medzi iniciatívou jednotlivca a spoločným dobrom. Bahájsky systém spravovania sa skladá z dvoch vetví. Je to systém miestnej, národnej a svetovej rady a systém nezávislých poradcov. Obe vetvy tohto systému vedie ústredný orgán bahájskej viery, Svetový dom spravodlivosti. Baháji nemajú žiadnu hierarchiu kňazov a duchovných. Základnou jednotkou je miestna duchovná rada. Miestna duchovná rada sa volí raz za rok v spoločenstve, kde je aspoň 9 a viac dospelých členov. Miestne duchovné rady dohliadajú na širokú škálu činností, ktoré tvoria základ života spoločenstva, ako sú: vzdelávanie detí, oslavy sviatkov, modlitebné stretnutia, štúdium spisov, diskusie, spoločenské podujatia, oslavy, sobáše a pohreby. Organizujú rôzne sociálno-ekonomické alebo ekologické rozvojové projekty. To je ich organizačná úloha. Okrem toho majú tiež výkonnú a súdnu úlohu, vedú korešpondenciu, starajú sa o financie, dozerajú na dodržiavanie bahájskych zákonov, ktoré sa týkajú záležitostí spoločnosti

Hlavným nástrojom rozhodovania rady je konzultácia, t.j. otvorená diskusia, kde každý problém sa osvetľuje na základe všetkých dostupných informácií, otvorene a zo všetkých uhľov pohľadu. Výsledkom je hľadanie konsenzu, čiže optimálnej cesty vedúcej k spoločnému rozhodnutiu. Jedným z najdôležitejších aspektov konzultácie je dosiahnutie toho, aby sa všetci účastníci plne stotožňovali s rozhodnutím a aby ho spoločne vykonali. Metóda konzultácie sa používa aj vo firmách a školách, rodinách, inštitúciách riadených bahájmi. Miestna duchovná rada rozhoduje iba ako skupina, jednotliví členovia rady nemajú mimo zasadnutí rady žiadnu právomoc, postavenie ani moc. Pôsobnosť miestnej rady je v hraniciach mesta alebo obce, kde pôsobí miestna skupina bahájov. Voľby do miestnych rád sa uskutočňujú každoročne v apríli. Neexistujú nejaké nominácie ani predvolebná agitácia, volí sa zo všetkých členov spoločenstva takým spôsobom, že každý člen napíše na čistý papier 9 mien ľudí, ktorí podľa jeho názoru najlepšie splňajú predpoklady na správu spoločenstva. Zvolení sú prví 9 jedinci, ktorí získali najviac hlasov. Tento systém je úplne unikátny a v praxi veľmi efektívny. V bahájskom volebnom systéme sa kladie dôraz na výber takých zástupcov spoločenstva, ktorí prejavujú vlastnosti ako nesebeckosť, intelektuálne schopnosti, morálku a múdrosť.

Ďalšou úrovňou je národná duchovná rada. Systém volieb je podobný ako na miestnej úrovni, raz ročne, ale národnú radu volia delegáti zvolení na oblastných konventoch. Na oblastných konventoch môžu voliť všetci dospelí baháji. Pri výbere člena národnej duchovnej rady môžu delegáti voliť ktoréhokoľvek dospelého bahája žijúceho v danej krajine, čím sa opäť chráni sloboda výberu. Najvyššou inštitúciou bahájskej správnej štruktúry je Svetový dom spravodlivosti, skladajúci sa z 9 členov volených každých 5 rokov. Volia ho všetci členovia všetkých národných duchovných rád na svete. Svetový dom spravodlivosti bol po prvýkrát

zvolený v roku 1963. Ide o legislatívny orgán bahájskeho spoločenstva. Jeho legislatívne právomoci sa vzťahujú len na záležitosti, ktoré už nie sú ustanovené v bahájských spisoch - má teda právo rozhodovať o novovzniknutých otázkach, a tým je v bahájskej viere zabezpečené riešenie problémov do budúcností. Sídlo Svetového domu spravodlivostí sa nachádza v izraelskej Haifě, kde sú na hore Karmel zároveň aj sväté miesta bahájskej viery - Svätyňa Bába a okolité terasovité záhrady. Inštitúciu miestnych rád dopĺňa inštitúcia poradcov, ktorí sú volení na všetkých troch úrovniach správy. Poradcovia sú menovaní na 5-ročné obdobie a pôsobia v jednom z piatich kontinentálnych zboroch. Títo poradcovia menujú ešte pomocné zbory poradcov. V súčasnosti slúži asi 990 členov pomocných zborov a ich úlohou je pôsobiť v príslušnej oblasti v rámci kontinentálnych zborov. Poradcovia radia zborom, no sami nemajú žiadne právomoci. Členovia rád ako aj poradcovia nie sú platené funkcie. Bahájsky spôsob celosvetovej správy by sa dal aplikovať aj na bežné obce a samosprávne celky, v prípade existencie silnej decentralizácie. Rozhodne stojí za povšimnutie ako dobrá inšpirácia pre hľadanie kvalitného modelu usporiadania spoločností.